

O contribuție importantă la studiul diacronic al sintaxei limbilor slave îl aduce comunicarea *Poznámky zo slovenskej a slovanskej historickej syntaxe* (Observații asupra sintaxei istorice a limbii slovece și a limbilor slave, p. 83—86), prezentată de Jan Stanislav. Pe baza unor corespondențe sintactice ale unor limbi slave din grupe diferite — arată autorul — se pot stabili izoglose ale unor fenomene și în sintaxă. Astfel, propozițiilor temporale și celor condiționale din limba slovacă, introduse cu ajutorul conjuncției *keď*, (dialectal *kod, kod*) le corespund în limba sîrbocroată aceleași propozițiuni introduse cu conj. *kad*; propozițiilor ipotetice introduse cu *nech* sau condiționalelor de tipul *toho vojaka by bolo zabilo, nech sa dobre nedrži na koni*, le corespund în sîrbocroată aceleași propozițiuni introduse cu conj. și partic. *da*. Propozițiile finale și optative introduse cu conj. *žebý*, înlocuită apoi cu *aby* (care s-a generalizat), corespund în limba rusă celor introduse cu *чтобы*. Pe baza unor astfel de izoglose s-ar putea stabili comunitatea de teritoriu și împrejurările extralingvistice în care au apărut și s-au dezvoltat unele fenomene lingvistice, cu mult înainte de formarea limbilor literare.

Interesante și utile prin materialul pe care ni-l oferă sînt și cele două referate prezentate de Jaroslav Běuer: *Úkoly a metody rekonstrukce praslovanské syntaxe* (Sarcinile și metodele reconstrucției sintaxei slave comune, p. 75—82) și František Daneš, *Syntaktický model a syntaktický vzorec* (Modelul sintactic și formula sintactică, p. 115—124).

Singura comunicare de dialectologie cuprinsă în acest volum este cea prezentată de Jaromír Bělič, *Hranice mezi příbuznými jazyky a pomezí národních izoglosy* (Granițele dintre limbile înrudite și izoglosele dialectelor, p. 135—142), în cadrul căreia autorul discută problema delimitării graniței dintre limbi înrudite ca ucraineana și bielorusa, slovacă și ucraineana, polona și ceha, ceha și slovacă. Concluziile ce se impun din comunicarea sa pentru geografia lingvistică, cit și pentru atlasul lingvistic slav, sînt: a) izoglosele fenomenelor dialectale în sine nu hotărâse granița între limbile înrudite. Aceste izoglose reflectă condiții de dezvoltare deosebite și relații din diferite etape ale dezvoltării limbilor prenaționale. Cercetarea împărțirii și dezvoltării lor actuale ne îngăduie să reconstituim unele situații din trecutul limbilor respective; b) trebuie să se dea atenția corespunzătoare izoglozelor unor fenomene din limbile mai noi, acestea constituind modele de formare a limbilor naționale, pe baza unor dialecte. J. Bělič subliniază că, în același timp, trebuie să se țină seama că pe lângă granițele de delimitare strictă, există și unele zone de interferență între două limbi.

Două referate se ocupă de toponimie și onomastică. Primul aparține lui Rudolf Krájčovič, *Toponymia ako prameň sociálnych dejín Slovanov v dobe renofeudálnej a feudálnej* (Toponimia ca izvor al istoriei sociale a slavilor în epoca feudală, p. 151—154), al doilea lui V. I. Šmilauer, *Slovanský onomastický atlas a onomastická příručka* (Atlasul onomastic slav și îndreptarul onomastic, p. 145—150).

În volum este cuprinsă, de asemenea, o comunicare interesantă prezentată de V. I. Šmilauer, *Typologie a komparatistika* (Tipologie și comparativă, p. 41—45).

Mai trebuie amintite unele studii de lingvistică descriptivă și aplicată, prezentate la Congresul de lingvistică cehoslovacă, dar apărute în alte publicații: S. Peciar-E. Jóna (Bratislava): *Periodizácia dejín slovanských spisovných jazykov a zákonitosti ich vývoja*, «Slovenská reč», 28, 1963, seš. 4 (Periodizarea istoriei limbilor slave literare și legile lor de dezvoltare); J. Ružička, *Typy syntagiem v jednotlivých slovanských jazykoch a otázky transformačnej metódy*, «Jazykovědný časopis», 18, 1963 (Tipurile de sintagme în diferitele limbi slave și problemele metodei transformaționale); P. Sgall, *Převodní jazyk a teorie gramatiky* («Slovo a slovesnost», 24, 1963 (Limba intermediară și teoria gramaticii).

TEODORA ALEXANDRU-DOBRIȚOIU

ПРИЛОЗИ ЗА КЊИЖЕВНОСТ, ЈЕЗИК, ИСТОРИЈУ И ФОЛКЛОР
Реферати за Пети Међународни Конгрес слависта у Софији, књига
двадесет девета, свеска 1—2, Beograd, 1963, 220 p.

Fascicola 1—2 a celui de al douăzeci și nouălea volum din «Studii de literatură, limbă, istorie și folclor» (Belgrad) a fost dedicată în întregime celui de al V-lea Congres Internațional al Slaviștilor de la Sofia (sept. 1963). Ea conține zece referate și comunicări privind literaturile iugoslave și relațiile lor cu alte literaturi, prezentate de delegația iugoslavă la Congresul de la Sofia.

¹ Pentru referatele de limbă, prezentate de lingviști din Belgrad și Novi-Sad, vezi «Јужнословенски филолог» XXV, 1961—1962 și recenziea lui Dorin Gămulescu în Rsl, X, 1964, p. 512—514.